

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK CXXIII

NR 1

WARSZAWA 2016

<http://rcin.org.pl>

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ZAŁOŻONY PRZEZ XAWEREGO LISKEGO
W 1887 ROKU

ROCZNIK CXXIII
2016

1

WARSZAWA 2016

<http://rcin.org.pl>

KOMITET REDAKCYJNY

DÁNIEL BAGI (Pecz, Węgry), RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI (zastępca redaktora, Londyn, Wielka Brytania), STANISŁAW BYLINA (Warszawa), DOROTA DUKWICZ (Warszawa), JERZY DYGDAŁA (Toruń), MARIAN DYGO (Pułtusk-Warszawa), JERZY EISLER (zastępca redaktora; Warszawa), JAROSŁAW HRYCAK (Lwów, Ukraina), MAGDALENA HULAS (Warszawa), MACIEJ JANOWSKI (zastępca redaktora; Warszawa), TOMASZ JUREK (Poznań), BARTOSZ KALISKI (sekretarz; Warszawa), TOMASZ KIZWALTER (Warszawa), SATOSHI KOYAMA (Kioto, Japonia), WOJCIECH KRIEGSEISEN (Warszawa), ROMAN MICHAŁOWSKI (redaktor; Warszawa), KRZYSZTOF MIKULSKI (Toruń), MICHAEL G. MÜLLER (Halle-Wittenberga, Niemcy), BORYS W. NOSOW (Moskwa, Rosja), ANDRZEJ NOWAK (Warszawa), EDWARD OPALIŃSKI (zastępca redaktora; Warszawa), HENRYK SAMSONOWICZ (Warszawa), JERZY STRZELCZYK (Poznań), PHILIPP THER (Wiedeń, Austria), JACEK WIJACZKA (Toruń)

Redaktorzy tematyczni: ROMAN MICHAŁOWSKI (średniowiecze), EDWARD OPALIŃSKI (wieki XVI–XVII), RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI (wiek XVIII), MACIEJ JANOWSKI (wiek XIX), JERZY EISLER (wiek XX)

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31
tel. +48 22 831 02 61 e-mail: kh@ihpan.edu.pl
<http://www.kh-ihpan.edu.pl>

Redaktor językowy: Bogusława Pilch
Adiunkt redakcji: Monika Jusupović

© Copyright by Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2016

© All right reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior permission of the publishers, Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk.

© Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk lub odtwarzanie fragmentów tej publikacji w mediach każdego rodzaju wymaga pisemnego zezwolenia Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk.

PL ISSN 0023-5903

Nr indeksu 363103

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

Kolportaż wersji drukowanej czasopisma prowadzi

Wydawnictwo Naukowe Semper:

Dział handlowy i księgarnia:

ul. Bednarska 20 A

00-321 Warszawa

tel./fax: ++48 22 828 49 73

<http://semper.pl>

<http://semper.istore.pl>

SPIS TREŚCI

Wioletta Zawitkowska, Niewierność małżeńska królowej Zofii Holszańskiej w 1427 r. — prawda, pomówienie czy plotka polityczna? Próba rekonstrukcji wydarzeń na tle oskarżeń innych żon Jagiełły	5
Łukasz Tomasz Sroka, Stowarzyszenie Humanitarne „Leopolis” we Lwowie (1899–1938). Główne kierunki działalności	45
J. Robert Kudelski, Rewindykacja dóbr kultury na Dolnym Śląsku w latach 1945–1949	71

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — MATERIAŁY

Diana Konieczna, Odpowiedź na recenzję Moniki Jusupović	95
---	----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Radosław Żurawski vel Grajewski, Wielka Emigracja w Belgii (1831–1870) — wizerunek bez heroizmu	103
Patryk Pleskot, Moda za żelazną kurtyną. Refleksje wokół książki Anny Pelki o modzie młodzieżowej w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Niemieckiej Republice Demokratycznej	125

*

O. Felcman, R. Gładkiewicz i in., <i>Kladsko. Dějiny regionu</i> — Andrzej Małkiewicz	135
B.M. Stanisławski, <i>Jómswikingowie z Wolina-Jómsborga. Studium archeologiczne przenikania kultury skandynawskiej na ziemię polskie</i> — Władysław Duczko	139
P. Węcowski, <i>Początki Polski w pamięci historycznej późnego średniowiecza</i> — Krzysztof Ożóg	145
<i>Akta sejmikowe ziemi chełmskiej 1572–1668</i> , oprac. W. Bondyra, H. Gmiterek, J. Ternes — Robert Kozyrski	150
D. Kuźmina, <i>Wazowie a Kościół w Rzeczypospolitej</i> — Agnieszka Biedrzycka	154
K. Losson, „Komu miła całość Ojczyzny”. Świadomość i aspiracje polityczne kancelistów kozackich (1670–1720) — Wasyl Kononenko	158
<i>Architektur und Kunst in der Ära des sächsischen Ministers Heinrich Graf von Brühl (1738–1763)</i> , red. T. Torbus, M. Hörsch — Jerzy Dygdała	163
W. Heindl, <i>Josephinische Mandarine. Bürokratie und Beamte in Österreich</i> , t. 2: 1848 bis 1914 — Jan Surman	170
R. Kučera, <i>Život na příděl. Válečná každodennost a politiky dělnické třídy v českých zemích 1914–1918</i> — Maciej Górny	173
P. Perkowski, <i>Gdańsk — miasto od nowa. Kształtowanie społeczeństwa i warunki bytowe w latach 1945–1970</i> — Edmund Kizik	178

A.A. Reisch, <i>Hot Books in the Cold War. The CIA-Funded Secret Western Book Distribution Program Behind the Iron Curtain</i> — Bartosz Kaliski	184
P. Pęziński, <i>Na rozdrożu. Młodzież żydowska w PRL 1956–1968</i> — Bożena Szaynok	190
K. Kosiński, <i>Wiwisekcja powszedniości. Studium wczesnej twórczość Marka Nowakowskiego (1957–1971)</i> — Michał Głowiński	196

IN MEMORIAM

Jerzy Holzer (24 VIII 1930–14 I 2015) — Jan Skórzyński	203
--	-----

KOMUNIKATY

Konkurs im. Profesora Jerzego Michalskiego na najlepszą recenzję naukową z zakresu historii	211
Komunikat Redakcji	212

CONTENTS

Wioletta Zawitkowska, <i>Marital Infidelity of Queen Sophia of Halshany in 1427 — Truth, Slander or Political Rumour? Attempted Reconstruction of Events against the Backdrop of Accusations Launched against Jagiełło's Other Wives</i>	5
Łukasz Tomasz Sroka, <i>The "Leopolis" Humanitarian Society in Lwów (1899–1938). Prime Objectives of Activity</i>	45
J. Robert Kudelski, <i>Revindication of Cultural Property in Lower Silesia in 1945–1949</i>	71
REVIEWS — POLEMICS — MATERIALS	95
CRITICAL ARTICLES — REVIEWS	
Radosław Żurawski vel Grajewski, <i>The Great Emigration in Belgium (1831–1870) — a Portrayal Devoid of Heroism</i>	103
Patryk Pleskot, <i>Fashion behind the Iron Curtain. Reflections on a Book by Anna Pelka about Youth Fashion in the People's Republic of Poland and the German Democratic Republic</i>	125
Reviews	135
IN MEMORIAM	203
ANNOUCEMENTS	211

WYKAZ SKRÓTÓW

AAN	— Archiwum Akt Nowych w Warszawie
AGAD	— Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
AGZ	— <i>Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie</i> , t. 1–25, Lwów 1868–1935
AP	— Archiwum Państwowe
AIPN	— archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
ANK	— Archiwum Narodowe w Krakowie
APH	— „Acta Poloniae Historica”
ASWK	— <i>Akta sejmikowe województwa krakowskiego</i>
ASWP	— <i>Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego</i>
BC	— Biblioteka Muzeum Narodowego im. Czartoryskich w Krakowie
BJ	— Biblioteka Jagiellońska w Krakowie
BK	— Biblioteka Polskiej Akademii Nauk w Kórniku
b.m.d.	— bez miejsca i daty wydania
BN	— Biblioteka Narodowa w Warszawie
BO	— Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu
BPAU-PANKr	— Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
BR	— Biblioteka Publiczna im. Edwarda Raczyńskiego w Poznaniu
CAW	— Centralne Archiwum Wojskowe
CDS	— <i>Codex diplomaticus nec non epistolaris Silesiae</i> , Wrocław 1956–1964
CPH	— „Czasopismo Prawno-Historyczne”
DN	— „Dzieje Najnowsze”
KDKK	— <i>Kodeks dyplomatyczny Katedry Krakowskiej</i> , Kraków 1874–1883
KDM	— <i>Kodeks dyplomatyczny Małopolski</i> , Kraków 1876–1905
KDMaz	— <i>Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis</i> , Warszawa 1919
KDP	— <i>Kodeks dyplomatyczny Polski</i> , Warszawa 1847–1887
KDW	— <i>Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski</i> , Poznań 1877 nn.
KH	— „Kwartalnik Historyczny”
KHKM	— „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
LVIA	— Lietuvos valstybiės istorijos archyvas w Wilnie
MGH	— <i>Monumenta Germaniae Historica</i>

MGH SrG	— <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptores rerum Germanicarum</i>
MGH SS	— <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptores</i>
MK	— Metryka Koronna
MPH	— <i>Monumenta Poloniae Historica</i>
MPH s.n.	— <i>Monumenta Poloniae Historica, Series nova</i>
mps	— maszynopis
n.	— i następna
nn.	— i następne
OiRP	— „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”
op. cit.	— opus citatum
oprac.	— opracował
PH	— „Przegląd Historyczny”
PL	— <i>Patrologiae cursus completus. Series Latina</i> , Paris 1844–1865
por.	— porównaj
przyp.	— przypis
PSB	— <i>Polski Słownik Biograficzny</i>
RDSG	— „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”
red.	— redaktor, redakcja
RH	— „Roczniki Historyczne”
RHum	— „Roczniki Humanistyczne”
rkp.	— rękopis
RWHF PAU	— „Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności”, Kraków 1874–1891
	— „Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1891–1918
	— „Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921
	— „Rozprawy — Polska Akademia Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921–1928/1929
	— „Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności”, Kraków 1928/1929–1952
	— <i>Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności</i> , Kraków 1992–
SDRE	— „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”
SGKP	— <i>Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich</i>
SH	— „Studia Historyczne”
SIRIO	— <i>Sbornik Imperatorskogo Russkogo Istoričeskogo Obščestva</i> , t. 1–148, S.-Peterburg 1867–1916
Sobótka	— „Śląski Kwartalnik Historyczny «Sobótka»”
SPPP	— <i>Starodawne Prawa Polskiego Pomniki</i>
SRP	— <i>Scriptores Rerum Polonicarum</i>

SSS	— <i>Słownik Starożytności Słowiańskich</i>
St. Źr.	— „Studia Źródłoznawcze”
sygn.	— sygnatura
Urzędnicy	— <i>Urzędnicy Dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII Wieku. Spisy</i> , red. A. Gąsiorowski, t. 1–, Wrocław, Kórnik 1985–
Urzędnicy, Litwa	— <i>Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego XIV–XVIII wiek. Spisy</i> , red. A. Rachuba, t. 1–, Warszawa 2004–
VC	— <i>Volumina Constitutionum</i> , t. 1–, Warszawa 1996– (należy cytować odpowiednio, według wzoru: VC 1/1)
VL	— <i>Volumina Legum</i> , t. 1–8, Warszawa 1732–1782; t. 9, Kraków 1889; t. 10, Poznań 1952 (cytować np.: VL 7, s. 234)
wyd.	— wydanie, wydał
z.	— zeszyt
ZH	— „Zapiski Historyczne”
zob.	— zobacz

TRANSLITERACJA SŁOWIAŃSKICH ALFABETÓW CYRYLICKICH

Nr	Litera alfabetu cyrylickiego		Transliteracja		Język*	Nr	Litera alfabetu cyrylickiego		Transliteracja		Język
1	А	а	А	а	b b u m r s u	27	Р	р	Р	р	b b u m r s u
2	Б	б	В	в	b b u m r s u	28	С	с	С	с	b b u m r s u
3	В	в	В	в	b b u m r s u	29	Т	т	Т	т	b b u m r s u
4	Г	г	Г	г	b b u m r s u	30	Ѡ	ѡ	Ї	ї	s
5	Д	д	Д	д	b b u m r s u	31	Ќ	ќ	Ќ	ќ	m
6	Ђ	ђ	Ђ	ђ	s	32	У	у	У	у	b b u m r s u
7	Ѓ	ѓ	Ѓ	ѓ	m	33	Ў	ў	Ў	ў	b
8	Е	е	Е	е	b b u m r s u	34	Ф	ф	Ф	ф	b b u m r s u
9	Ё	ё	Ё	ё	b r	35	Х	х	Н	н	b b u m r s u
10	Є	є	Ê	ê	u	36	Ц	ц	С	с	b b u m r s u
11	Ж	ж	Ž	ž	b b u m r s u	37	Ч	ч	Č	č	b b u m r s u
12	З	з	Z	z	b b u m r s u	38	Ѡ	ѡ	Đ	đ	m s
13	С	с	Ž	ž	m	39	Ш	ш	Š	š	b b u m r s u
14	И	и	I	i	b** b u m r s u	40	Щ	щ	Ŝ	ŝ	b u r u
15	І	і	Ì	ì	b r** u	41	Ъ	ъ	"	"	b** b u r
16	Ї	ї	Ĭ	ĭ	u	42	Ы	ы	Ÿ	y	b r u**
17	Ј	ј	Ǧ	ǧ	m s	43	Ь	ь	'	'	b b u r u
18	Й	й	J	j	b b u r u	44	Э	э	È	è	b r
19	К	к	K	k	b b u m r s u	45	Ю	ю	Û	û	b b u r u
20	Л	л	L	l	b b u m r s u	46	Я	я	Â	â	b b u r u
21	Љ	љ	Ľ	ľ	m s	47	'	'	'	'	b b u m r s u
22	М	м	M	m	b b u m r s u	48	Ѓ	ѓ	Ĝ	ğ	b** u**
23	Н	н	N	n	b b u m r s u	49	Ѡ	ѡ	Ě	ě	b** r** u**
24	Њ	њ	Ñ	ñ	m s	50	Ж	ж	Ǻ	ǻ	b u**
25	О	о	O	o	b b u m r s u	51	Θ	θ	Ƒ	ƒ	r**
26	П	п	P	p	b b u m r s u	52	Ѳ	ѳ	Ŷ	ŷ	r**

* Oznaczenia języków: b — białoruski, bu — bułgarski, m — macedoński, r — rosyjski, s — serbsko-chorwacki, u — ukraiński.
 ** Występuje w dawnej pisowni.